

Иқтисодийни, жумладан, саноатни диверсификация қилишнинг энг муҳим устувор йўналиши. Комбинатлаштириш: моҳияти, аҳамияти, шакллари ва кўрсаткичлари. Комбинатлаштиришнинг ҳозирги аҳволи ва истиқболи.

Саноатда кадрлар ва меҳнатга ҳақ тўлаш

Кадрлар сиёсати ва унинг саноат таракқиётидаги роли. Кадрлар, уларнинг таркиби ва структураси. Ходимларни гуруҳларга ажратиш ва кадрларнинг замонавий тузилмасини ташкил этиш. Кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш. Кадрлардан фойдаланишни такомиллаштириш йўллари. Саноат ишлаб чиқариши учун кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш. Ўзбекистон саноатида кадрлар салоҳиятини кучайтиришда чет эл тажрибасини кенг қўллаш. Меҳнат ва унга ҳақ тўлаш. Ходимлар меҳнатига ҳақ тўлашни ташкил этишнинг асосий тамойиллари. Тариф тизими, унинг моҳияти, иш ҳақини ташкил этиш ва тартибга солишнинг аҳамияти. Саноат ходимларини ижтимоий ҳимоя қилиш муаммолари.

Саноат ишлаб чиқаришнинг асосий фондлари ва ишлаб чиқариш қувватлари

Асосий фондларнинг иқтисодий моҳияти ва аҳамияти. Ўзбекистон саноати асосий фондларнинг динамикаси. Асосий ишлаб чиқариш фондларининг таркиби ва тузилмаси. Умумий, технологик тармоқ, ҳудудий тузилмалар ва уларнинг тармоқлараро нисбатлари. Асосий фондларнинг структурасига таъсир этувчи омиллар. Асосий фондларни баҳолаш усуллари. Асосий фондларнинг эскириши ва амортизацияси. Жисмоний ва маънавий эскириш. Амортизация сиёсати ва уни Ўзбекистон Республикасида амалга оширишнинг ўзига хос хусусиятлари. Амортизация ажратмалари: моҳияти, аҳамияти, улардан фойдаланишнинг нормалари ва йўналишлари. Асосий фондлардан фойдаланиш кўрсаткичлари. Фонд сигими ва қайтими. Уларнинг иқтисодий самарадорлиги. Ишлаб чиқариш қувватлари ва улардан фойдаланишни яхшилаш йўллари. Унга таъсир этувчи омиллар. Ишлаб чиқариш қувватининг тузилмаси ва динамикаси. Ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни ўлчаш.

Ўзбекистон саноатининг хомашё манбаи ва уни жойлаштириш

Саноатда хомашё, унинг хусусиятлари ва туркумланиши. Хомашё ва ёқилги-энергетика ресурслари тушунчаси ва уларни гуруҳларга ажратиш. Саноат хомашё базасини кенгайтириш учун геология-қидирув ишлари ва табиий бойликларни ўрганишнинг аҳамияти. Фойдали қазилмалар захираларини туркумларга ажратиш. Минерал хомашё ва ёқилгиларни иқтисодий баҳолаш. Ўзбекистонда минерал хомашё, ёқилгиларни қазиб олиб ва электр энергияси ишлаб чиқариш динамикаси. Сунъий ва синтетик материаллар ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва такомиллаштириш. Ресурслар тежамкорлигининг стратегияси ва тактикаси. Саноатда хомашё, ёқилги ва

энергияни тежашнинг асосий йўналишлари. Минерал хомашё ва улардан оқилона фойдаланиш.

Саноат ишлаб чиқаришнинг айланма фондлари ва маблағлари

Айланма фондларнинг моҳияти ва аҳамияти. Саноат тармоқларида айланма фондларнинг таркиби ва тузилмаси. Айланма фондлари элементларидан фойдаланиш кўрсаткичлари ва маҳсулотнинг материал сигими. Моддий ресурслардан самарали фойдаланиш масалалари. Саноатда материал ресурсларни тежашнинг асосий йўналишлари ва резервлари. Моддий ресурслардан комплекс (ҳар тарафлама) фойдаланиш. Чиқиндилардан ёки иккиламчи хомашё ва материаллардан фойдаланиш. Айланма маблағлар ва уларнинг моҳияти ва аҳамияти. Айланма ва муомала фондлари. Уларнинг таркиби ва айланиш кўрсаткичлари. Айланма маблағлар ва уларнинг айланишини тезлаштириш йўллари. Экспортни рағбатлантириш учун айланма маблағларни тўлдириш - инкирозни олдини олишнинг асосий шарти.

Саноат маҳсулотининг сифати ва унинг рақобатбардошлиги

Сифат тушунчаси ва уни ошириш зарурияти. Маҳсулотни ишлаб чиқариш ва истеъмол хоссаси ва унинг техникавий даражаси. Маҳсулот (хизматлар) сифатининг тавсифи. Маҳсулот сифати кўрсаткичларини гуруҳларга ажратиш ва номенклатураси. Маҳсулот сифати даражасини баҳолаш усуллари. Маҳсулот сифатини бошқариш ва уни ошириш йўллари. Маҳсулот (хизматлар) сифатини жаҳон талабига кўтариш йўллари. Маҳсулот сифатини оширишнинг технологик, иқтисодий, ташкилий йўналишлари. Маҳсулот сифатини яхшилашни иқтисодий рағбатлантириш. Стандартлар ва стандартлаштиришнинг моҳияти, аҳамияти ва вазифалари. Халқаро ISO 9001 стандартлари. Сертификатлар ва сертификациялашнинг моҳияти ва аҳамияти. Аттестация ва назорат этиш масалалари.

Саноатда таннарх, фойда ва ишлаб чиқариш рентабеллиги

Қиймат ва таннарх назарияси ва ишлаб чиқариш сарфларини камайитиришнинг илмий асослари. Таннарх тушунчаси ва турлари. Саноат ишлаб чиқариши сифат кўрсаткичлари тизимида таннархнинг роли ва тутган ўрни. Таннарх элементлари ва харажатларини туркумлаш, таннарх структураси ва уни белгиловчи омиллар. Фойда ва уни максималлаштириш. Фойда (даромад) тушунчаси. Фойданинг ташкил топиши ва тақсимланиши. Рентабеллик ва уни ошириш йўллари. Рентабеллик тушунчаси, кўрсаткичлари ва уни баҳолаш усуллари. Маҳсулот таннархини пасайтириш манбалари ва омиллари. Ишлаб чиқариш харажатлари ва маҳсулот таннархини камайитиришни рағбатлантириш - инкирозга қарши курашнинг асосий омили.

Саноат ишлаб чиқаришида баҳо ва баҳолаш

Давлатнинг баҳо сиёсати ва уни амалга ошириш зарурияти. Баҳо – бозор муносабатларининг иқтисодий категорияси сифатида. Баҳо ва баҳолашнинг моҳияти, аҳамияти ва зарурияти. Баҳонинг функциялари, турлари ва структураси. Унинг бошқа иқтисодий категориялар билан боғлиқлиги. Баҳолашни яхшилашнинг асосий йўналишлари. Товар сотишни кўпайтириш. Максимал фойда олиш. Корхоналарнинг муайян мавқеини сақлаб қолиш.

Саноат ишлаб чиқаришини жойлаштириш

Саноатни жойлаштириш тамойиллари. Ишлаб чиқаришни ҳудудий ташкил этишнинг моҳияти ва аҳамияти. Саноатни жойлаштириш омиллари. Ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришга таъсир этувчи омиллар. Айрим саноат тармоқларини жойлаштиришдаги ўзига хос хусусиятлар. Бозор иқтисодиёти шароитида ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришнинг ўзига хос хусусиятлари. Айрим корхоналарни жойлаштиришнинг иқтисодий асослаш усули. Саноатни жойлаштиришдаги силжишларнинг иқтисодий самарадорлиги. Саноат ишлаб чиқаришини жойлаштириш - ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ташкил этишни муҳим шакли сифатида. Саноат ишлаб чиқаришини жойлаштириш тамойиллари. Саноат ишлаб чиқаришини жойлаштириш омиллари. Айрим саноат тармоқларини жойлаштиришдаги ўзига хос хусусиятлар. Эркин индустриал-иқтисодий зона. Унинг моҳияти аҳамияти, мазмуни. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 2 декабрда қабул қилинган “Навоий вилоятида эркин индустриал-иқтисодий зона ташкил этиш тўғрисида” ги Фармони ва уни амалга ошириш йўллари.

Амалий машғулотларнинг тахминий рўйхати

1. Фаннинг предмети ва вазифалари.
2. Саноат - миллий иқтисодиётнинг етакчи тармоғи.
3. Саноатнинг тармоқ тузилмаси ва таркибий силжишлар.
4. Саноатда замонавий бошқарув тизими.
5. Саноат ишлаб чиқаришини режалаштириш ва прогнозлаш.
6. Саноат ишлаб чиқаришини иқтисодий ва ижтимоий самарадорлиги.
7. Саноатда фан-техника тараққиёти ва инновацион фаолият.
8. Ишлаб чиқаришни ижтимоий ташкил этиш.
9. Саноатда кадрлар ва меҳнатга ҳақ тўлаш.
10. Саноат ишлаб чиқаришининг асосий фондлари ва ишлаб чиқариш кувватлари.
11. Ўзбекистон саноатининг хомашё манбаи ва уни жойлаштириш.
12. Саноат ишлаб чиқаришининг айланма фондлари ва маблағлари.
13. Саноат маҳсулотининг сифати ва унинг рақобатбардошлиги.
14. Санотда таннарх, фойда ва ишлаб чиқариш рентабеллиги
15. Саноат ишлаб чиқаришида баҳо ва баҳолаш

ҳужжат ва режалаштиришнинг натижаси сифатида. Режаларнинг турлари: индекатив, стратегик, бизнес-режа. Ишлаб чиқариш режасини тузиб чиқиш ва тасдиқлашни ташкил этиш. Режалаштиришни такомиллаштиришнинг асосий йўналишлари.

Саноат ишлаб чиқаришининг иқтисодий ва ижтимоий самарадорлиги

Самарадорлик саноат ишлаб чиқаришининг “кўзгуси” сифатида. Ишлаб чиқариш самарадорлигининг моҳияти, мезони ва кўрсаткичлари. Ишлаб чиқаришнинг умумий самарадорлигини ифодаловчи кўрсаткичлар тизими (умумлаштирувчи ва ресурслар тури бўйича дифференциаллаштирилган) ва уларни ҳисоблаш усули. Қиёсий (нисбий) иқтисодий самарадорлик тушунчаси ва кўрсаткичлари. Келтирилган харажатлар ва уларни ҳисоблаш усули. Йиллик иқтисодий самара ва уни ҳисоблаш усули. Ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш омиллари ва йўллари. Техник ва технологик омиллар, ижтимоий-иқтисодий омиллар, ташкилий ва хорижий омиллар. Саноат корхоналарида модернизация қилиш, техник ва технологик қайта жиҳозлашни янада жадаллаштириш, замонавий мослашувчан технологияларни кенг жорий этиш.

Саноатда фан-техника тараққиёти ва инновацион фаолият

Фан-техника тараққиётининг моҳияти ва аҳамияти. Фан-техника ривож ва саноатни тузилиши жиҳатдан қайта қуриш. Фан-техника тараққиётининг асосий йўналишлари. Ишлаб чиқаришни электрлаштириш ва электронизациялаштириш. Электрлаштиришнинг моддий асоси бўлган ёқилги-энергетика мажмуасини ривожлантириш истиқболлари. Саноат ишлаб чиқаришини ҳар томонлама автоматлаштириш ва компьютерлаштириш. Ишлаб чиқаришни кимёлаштириш. Унинг моҳияти, аҳамияти ва асосий йўналишлари. Технология, айниқса, замонавий инновацион технологиялар тушунчаси ва уларни жорий этишнинг асосий йўналишлари. Био ва нанотехнологиялар ва чет эл тажрибаси. Фан-техника тараққиётининг самарадорлигини баҳолаш.

Ишлаб чиқаришни ижтимоий ташкил этиш

Саноатда ишлаб чиқаришни ижтимоий ташкил этишнинг шакллари ва уларнинг ўзаро боғлиқлиги. Концентрациялаштириш, унинг шакллари ва кўрсаткичлари. Бозор иқтисодиётига ўтишда кичик ва хусусий корхоналарнинг устуворлиги. Маҳаллийлаштириш унинг моҳияти ва аҳамияти мазмуни. Маҳаллийлилатирадиган ишлаб чиқариш қувватларини яратиш – инқирозга қарши чоралар дастурининг энг кўплаб масалаларидан бири эканлиги.

Ишлаб чиқаришни иқтисослаштириш, унинг шакллари ва кўрсаткичлари. Кооперативлаштириш тушунчаси, унинг шакллари ва даражасини ифодаловчи кўрсаткичлар. Саноат корхона (фирма)лари ўртасидаги ишлаб чиқариш иқтисодий алоқаларининг турлари ва уларни ривожлантиришнинг асосий йўналишлари. Диверсификациялаш. Унинг моҳияти, аҳамияти ва мазмуни.

металлга ишлов бериш соҳасининг маҳсулотлари қурилиш материаллари енгил ва озик-овқат саноатида маҳсулот ишлаб чиқариш динамикаси. XXI аснинг биринчи 15 йилигига мўлжалланган вазифалар. Жаҳон саноат ишлаб чиқаришида Ўзбекистон саноатининг тутган ўрни ва стратегик ҳамкорликни кучайтириш муаммолари.

Саноат тармоқ тузилмаси ва таркибий силжишлар

Структура сиёсати, унинг моҳияти ва аҳамияти. Ижтимоий меҳнат тақсимоти ва саноат тармоғининг шаклланиши. Саноат тармоғи тузилмаси ва уни белгиловчи омиллар. Саноатнинг тармоқларга бўлиниши ва тармоқ тузилиши. Саноат тармоқ тузилишининг кўрсаткичлари. Саноат тармоқ тузилмасининг прогрессивлик мезони.

Саноат тармоқ тузилишини белгиловчи омиллар. Тармоқ тузилмаси ўзгаришининг асосий тенденцияси. Саноатнинг замонавий тармоқ тузилмаси ва уни такомиллаштиришнинг асосий йўналишлари. Таркибий ўзгаришларни амалга ошириш борасидаги яқин ва узоқ истикболдаги устувор вазифалар. Мамлакатимиз Президенти И.А. Каримовнинг асарларида ёритилган Иқтисодий дастурнинг “Устувор йўналиши - бошланган таркибий ўзгаришларни ва иқтисодиётни диверсификация қилиш жараёнларини давом эттириш” бўйича амалга ошириладиган вазифалар.

Саноатда замонавий бошқарув тизими

Бошқарув объектив зарурият ва мақсадга йўналтирилган жараён сифатида. Саноатни ва умумий иқтисодни илмий асосда бошқаришни уюштириш. Саноатни илмий бошқаришнинг муҳим муаммолари. Бошқарувнинг моҳияти, аҳамияти ва вазифалари. Бошқарувнинг асосий тамойиллари ва усуллари. Бозор талабларига мослаштирилган прогнозларни ишлаб чиқиш. Саноатда барқарорлик тамойили. Ишлаб чиқариш ва меҳнатни моддий ва маънавий рағбатлантириш. Бошқаришнинг илмийлилик, тежамкорлик, кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйиш тамойиллари. Саноат бошқарувининг иқтисодий, ижтимоий, руҳий ва ҳуқуқий усуллари. Бошқарувнинг замонавий тузилиши. Бошқаришни такомиллаштиришнинг замонавий асосий йўналишлари.

Саноат ишлаб чиқаришини башоратлаш ва режалаштириш

Прогнозлаш: моҳияти, аҳамияти, мазмуни. 2014-2016 йилларга мўлжалланган башоратлар ва уларга эришишнинг асосий йўллари. Бозор иқтисодиёти шароитида режалаштиришнинг моҳияти ва аҳамияти, вазифалари ва тамойиллари. Тармоқ ва корхона даражасида саноат ишлаб чиқаришини режалаштиришнинг хусусиятлари ва услубий асослари. Саноат тармоқларининг жорий ва истикболли фаолиятини режалаштиришда шартнома муносабатларининг аҳамияти ва ўрни. Режалаштиришнинг тамойиллари ва усуллари. Бозор иқтисодиёти шароитида режалар тизими. Режа - биринчи

16. Саноат ишлаб чиқаришини жойлаштириш

Лаборатория ишларини ташкил этиш бўйича кўрсатмалар
Фан бўйича лаборатория ишлари намунавий ўқув режада кўзда тутилмаган.

Курс ишини ташкил этиш бўйича услубий кўрсатмалар

“Саноат иқтисодиёти” фанидан курс иши ўқув дастурига киритилган мавзулар бўйича, шунингдек, фанни чуқурроқ ўзлаштиришга ёрдам берувчи бошқа мавзулар бўйича тайёрланади.

Курс ишида талабанинг олий ўқув юртида таҳсил олиши давомида тўплаган назарий ва амалий билимлари юзага чиқади, талабанинг назарий билимлар билан қуролланиш даражаси, малака ва қўникмаси илмий-ишлаб чиқариш вазифаларини ечишга қай даражада қўллай олиши орқали намоён бўлади.

Курс ишлари муваффақиятини аниқлайдиган муҳим ва масъулиятли вазифалардан бири – тадқиқот мавзусини танлашдир. Мавзуларга қўйиладиган умумий талаб–уларнинг долзарблиги, ишлаб чиқариш эҳтиёжлари ва муаммолари билан боғлиқлигидир. Улар ҳозирги замон талаблари ва саноат тармоқлари ривожланиш тенденциялари истикболларидан келиб чиқиши зарур.

Курс ишини бажариш қуйидаги босқичлардан ташкил топади:

1. Курс иши мавзусини танлаш. Курс ишлари муваффақиятини аниқлайдиган муҳим ва масъулиятли вазифалардан бири – тадқиқот мавзусини танлашдир. Мавзуларга қўйиладиган умумий талаб–уларнинг долзарблиги, ишлаб чиқариш эҳтиёжлари ва муаммолари билан боғлиқлигидир. Улар ҳозирги замон талаблари ва мамлакат иқтисодиётининг ривожланиш тенденциялари истикболларидан келиб чиқиши зарур.

2. Мавзуга доир библиография, меъёрий ва қонуний ҳужжатлар ҳамда йўриқномалар йиғиш.

3. Курс иши режасини тузиш.

4. Курс ишига раҳбарлик қилувчи профессор-ўқитувчи билан ишлаб чиқилган режани келишиш.

5. Курс ишини белгиланган талабларга мос равишда расмийлаштириш.

6. Курс ишини ҳимояга тайёрлаш.

Курс ишининг намунавий мавзулари

1. Саноатда кичик бизнесни ривожлантириш йўллари.

2. Саноат тармоқларининг ҳозирги ҳолати ва уларни ривожлантириш истикболлари.

3. Энергетика саноатининг ҳозирги ҳолати ва уларни ривожлантириш истикболлари.

4. Кимё саноатининг ҳозирги ҳолати ва уларни ривожлантириш истикболлари.

5. Металлургиянинг ҳозирги ҳолати ва уларни ривожлантириш истиқболлари.

6. Енгил саноатининг ҳозирги ҳолати ва уларни ривожлантириш истиқболлари

7. Озиқ-овқат саноатининг ҳозирги ҳолати ва уларни ривожлантириш истиқболлари

8. Ҳиссадорлик корхоналарининг ташкилий-иқтисодий асослари ва уларни такомиллаштириш.

9. Саноат корхоналарининг ҳўжалик ва тадбиркорлик фаолиятини молиявий таҳлил этиш.

10. Саноат корхоналарида ишлаб чиқариш ресурслардан самарали фойдаланиш йўллари.

11. Саноат маҳсулотлари таннархи ва уни пасайтириш йўллари

12. Саноат маҳсулотларига нарх белгилаш йўналишлари ва баҳо сиёсатини бошқариш.

13. Саноат корхоналари фаолиятини молиялаштириш манбалари ва улардан оқилона фойдаланиш.

14. Саноат корхоналари фаолиятини режалаштириш тизимини такомиллаштириш.

15. Инвестицион лойиҳаларни таҳлил этиш ва самарадорлигини аниқлаш.

16. Саноат корхоналарининг асосий фондлари ва ундан самарали фойдаланиш йўналишлари.

17. Саноат маҳсулотларини сотишнинг самарали тизимини ташкил этиш.

18. Корхонада маҳсулотлар сифатини самарали бошқариш тизими.

Мустақил таълимни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Талаба мустақил таълимнинг асосий мақсади - ўқитувчининг раҳбарлиги ва назоратида муайян ўқув ишларини мустақил равишда бажариш учун билим ва кўникмаларни шакллантириш ва ривожлантириш.

Талаба мустақил ишини ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланади:

- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;
- берилган мавзулар бўйича ахборот (реферат, тақдимот) тайёрлаш;
- назарий билимларни амалиётда қўллаш;
- махсус адабиётлар бўйича фаннинг бўлим ёки мавзулари устида ишлаш;
- талабаларнинг ўқув-илмий тадқиқот ишларини бажариш билан боғлиқ бўлган фаннинг бўлим ва мавзуларини чуқур ўрганиш;
- кейс-стадилар ва ўқув лойиҳаларини мустақил бажара олиш;
- фаол ва муаммоли ўқитиш услубидан фойдаланиладиган ўқув машғулотларини ўзлаштириш;
- илмий мақола, тезислар, турли илмий анжуманларга маъруза тайёрлаш ва ҳ.к.

маориф, маданият, соғлиқни сақлаш, спорт, туризм ва бошқа соҳалар ривожини саноатнинг тараққиёт даражасига боғлиқ бўлади.

Ишлаб чиқариш кучлари ва муносабатлари тараққиётида саноатнинг тарихий роли бекиёсдир. Шу сабабли унинг ривожини ва самарадорлигини қанчалик юқори бўлса, давлатнинг давлати шунчалик кучли бўлади ва аҳоли турмуши даражаси янада яхшиланиб боради.

Шунинг учун “Саноат иқтисодиёти” тармок ва соҳа фанлар блокнинг асосий фанларидан бири ҳисобланади.

Фанни ўқитишда замонавий ахборот ва педагогик технологиялар

Талабаларнинг “Саноат иқтисодиёти” фанини ўзлаштиришлари учун илғор ва замонавий усуллардан фойдаланиш, янги информацион-педагогик технологияларни тадбиқ қилиш муҳим аҳамиятга эгадир.

Фанни ўзлаштиришда дарслик, ўқув ва услубий қўлланмалар, маъруза матнлари, таркатма материаллар, электрон материаллар, виртуал стендлар ва макетлардан фойдаланилади.

Маъруза, амалий ва лаборатория дарсларида мос равишдаги илғор педагогик ва ахборот технологияларидан ҳамда ўқув-услубий мажмуалардан фойдаланилади.

АСОСИЙ ҚИСМ

Фаннинг назарий машғулотлари мазмуни

Фаннинг вазифалари. Саноат иқтисодиёти - фан ва ўқув курси сифатида. Ушбу фаннинг объекти. Саноатнинг таърифи ва тавсифи. “Саноат иқтисодиёти” курсининг предмети. “Саноат иқтисодиёти” фанининг ўрганиш услубияти ва усуллари. Курснинг тузилиши ва унинг иқтисодий фанлар тизимида тутган ўрни ҳамда бошқа ўқув фанлари билан боғлиқлиги. “Саноат иқтисодиёти” курсининг бозор иқтисодиёти шароитига ва ислохотлар талабига хос вазифалари. Ўзбекистонда саноатни ва унинг етакчи тармокларини ривожлантириш тўғрисидаги қонунлар, фармонлар ва низомлар.

Саноат - миллий иқтисодиётнинг етакчи тармоғи

Саноат ва унинг миллий иқтисодиёт ривожигаги роли ва ўрни. Саноат-моддий ишлаб чиқаришнинг энг йирик етакчи тармоғи. Меҳнат қуроллари (воситалари), меҳнат буюмлари ва халқ истеъмолчи товарларини ишлаб чиқарувчи соҳа. Саноат ва аҳолининг иш билан бандлиги масаласи. Саноатнинг тарихий ривожланиш йўллари ва асосий яқунлари. Ўзбекистон Республикаси саноатининг асосий кўрсаткичлари ва уларнинг динамикаси.

Саноатда иқтисодий ўсиш. Саноат тармокларининг ўсиши тенденцияси-электр энергиясини ишлаб чиқариш, нефть ва газ қазиб олиш, пўлат ва прокат рангли металллар ва кимёвий маҳсулотлар, ишлаб чиқариши машинасозлик ва

- хорижий инвестициялар *ҳақида тасаввурга эга бўлиши*;
- корхона иқтисодиётини ташкил этиш йўлларини;
- бозор инфратузилмасини ривожланиш йўлларини;
- бозорда корхона стратегиясини ишлаб чиқиш йўлларини;
- корхона иқтисодиётини ривожлантириш самарадорлигини;
- тармоқлар иқтисодиётини юксалтириш йўлларини;
- корхонада меҳнатни ташкил этиш шаклларини;
- талаб ва таклиф мувозанатини таҳлили ҳамда башорат қилишни;
- хорижий инвестицияларни жалб қилиш бўйича лойиҳалар тузишни *билиши ва улардан фойдалана олиши*;
- корхонани иқтисодиётини ривожлантиришда қаратилган аниқ таклифлар ишлаб чиқариш;
- корхона фаолиятида ҳамкорлар билан музокаралар ташкил қилиш;
- корхона фаолиятини юксалтириш йўллари;
- минтақада бозор инфратузилмасини таҳлил қилиш;
- инвестиция сиёсатини самарали бошқариш;
- маслаҳат фирмаларини яратиш кўникмаларига эга бўлиши керак.
- Саноатда иқтисодий жараёнларни таҳлил қилишда иқтисодий моделларни қўллаш; иқтисодий кўрсаткичларни таҳлил қилиш; иқтисодий сиёсатнинг ижобий ва салбий оқибатларига баҳо бериш; иқтисодий сиёсатнинг натижаларини прогноз қилиш *малакаларига эга бўлиши керак*

Фаннинг ўқув режадаги бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги ва услубий жиҳатдан узвийлиги

“Саноат иқтисодиёти” фани етакчи тармоқ ва соҳа фани ҳисобланиб, IV-семестрда ўрганилади.

Бу дастурни амалда бажариш учун талабалар “Иқтисодиёт назарияси”, “Статистика”, “Микроиқтисодиёт”, “Менежмент” фанларидан етарлича маълумотга эга бўлишлари лозим.

“Саноат иқтисодиёти” фани “Бизнес режалаштириш”, “Корхона иқтисодиёти”, “Саноат корхоналарида ишлаб чиқаришни ташкил этиш”, “Саноат маҳсулоти сифати ва рақобатбардошлиги” ва бошқа фанларни ўрганишда асос бўлиб хизмат қилади.

Фаннинг ишлаб чиқаришдаги ўрни

Саноат – моддий ишлаб чиқаришнинг энг йирик етакчи тармоғи бўлиб, унда меҳнат қуроллари (воситалари), меҳнат буюмлари ва халқ истеъмол товарларининг кўпчилик қисми яратилади. Унда машина ва механизмларнинг барча турлари, бино ва иншоотларнинг конструктив элементлари ишлаб чиқарилади, ер ости бойликларини қазиб олиш амалга оширилади, минерал, ўсимлик ва ҳайвон хомашёсига ишлов берилади ҳамда кенг истеъмол моллари тайёрланади.

Саноат халқ хўжалигининг барча тармоқларини ишлаб чиқариш воситалари, меҳнат қуроллари билан таъминлайди. Миллий иқтисодиёт, фан,

Мустақил ишни ташкил этиш бўйича услубий кўрсатма ва тавсиялар, кейс-стади, вазиятли масалалар тўплами ишлаб чиқилади. Унда талабаларга асосий маъруза мавзулари бўйича амалий топшириқ, кейс-стадилар ечиш услуги ва мустақил ишлаш учун вазибалар белгиланади.

Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулари

1. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида саноат ишлаб чиқаришининг миллий иқтисодиёт ва жаҳон иқтисодиётида тутган ўрни.
2. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида саноат соҳасидаги таркибий силжишлар ва уларнинг самарадорлиги.
3. Саноат ишлаб чиқаришини илмий жиҳатдан бошқаришнинг асосий муаммолари.
4. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида башорат қилиш ва режалаштириш фалсафаси.
5. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида саноат ишлаб чиқаришининг техник ва технологик базасини яратишнинг ўзбек модели.
6. Саноатни барқарор ривожланишини таъминлашда кадрларнинг роли.
7. Ислохотларни чуқурлаштириш шароитида асосий ва айланма фондларни такрор ишлаб чиқариш ва улардан фойдаланишнинг самарадорлигини ошириш.
8. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида саноатнинг хомашё базаси ва ундан оқилана фойдаланишнинг асосий йўналишлари.
9. Ислохотларни чуқурлаштириш шароитида меҳнат унумдорлиги ва уни оширишга таъсир этувчи омиллар.
10. Иқтисодиётни модернизациялаш шароитида саноатда тежамкорлик тизимини яратиш масалалари.

Дастурнинг ахборот-услубий таъминоти

Мазкур фанни ўқитиш жараёнида таълимнинг замонавий илғор интерфаол усулларидан, педагогик ва ахборот-коммуникация технологияларининг презентация (такдимот), мултимедиа ва электро-дидактик технологиялардан фойдаланилади. Амалий машғулотларда ақлий хужум, кластер, блиц-сўров, гуруҳ билан ишлаш, инсерт, такдимот, кейс-стади каби усул ва техникалардан кенг фойдаланилади.

Фойдаланиладиган адабиётлар рўйхати

Асосий адабиётлар

1. Волков О.И., Девяткин О.В. Экономика предприятия. Учебное пособие. - М.: ИНФРА-М, 2008. – 601 стр.
2. Горфинкель В.Я., проф. Швандар В.А. Экономика предприятия. Учебное пособие. -М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2008, – 718 стр.
3. Кантор Е.Л. и др. Экономика предприятия. Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2009. – 224 стр.

4. Ортиқов А. Саноат иқтисодиёти. Ўқув кўлланма.–Т.: Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси Адабиёт жамғармаси нашриёти, 2004, - 215 б.

5. Ортиқов А., Карабаева. «Саноат иқтисодиёти» фани бўйича ўқув-услубий мажмуа.– Т.: ТДИУ, 2012 – 180 бет.

Қўшимча адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикасининг «Рақобат тўғрисида»ги Қонуни. www.lex.uz

2. Maxmudov E.X. Korxonalar iqtisodiyoti. O'quv qo'llanma. – Т.: O'zbekiston yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2005, – 170 bet.

3. Просветов Г.И. Экономика предприятия: задачи и решения. Учеб. практическое пособие. Учебное пособие. – М.: «Альфа-Пресс», 2009. – 560 стр.

4. Ортиқов А., Карабаева Г. «Саноат иқтисодиёти» фани бўйича таълим технологияси / «Иқтисодий таълимда ўқитиш технологияси» сериясидан. -Т.: ТДИУ, 2012 – 180 бет.

Интернет сайтлари

1. www.economics.ru
2. www.ved.ru
3. www.ser.uz
4. www.uza.uz
4. www.ifmr.uz
5. www.lex.uz
6. www.ziyonet.uz
7. www.marketing.ru
8. www.brand.uz

Кириш

Мамлакатимизни ривожлантириш, янгилаш ва модернизация қилиш бўйича танлаган стратегиямиз ва Инқирозга қарши қабул қилган дастуримизни амалга ошириш натижасида юртимиз дунёдаги саноқли давлатлар қаторида иқтисодий ва ижтимоий ривожланишнинг барқарор суръатларини таъминлаш, аҳолимизнинг моддий фаровонлигини юксалтиришга эришгани барчамизга катта мамнуният ва ифтихор бағишлайди, албатта.

Ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, техник ва технологик қайта жиҳозлаш, иқтисодиётнинг етакчи тармоқларини жадал янгилаш биз учун энг муҳим устувор вазифа сифатида изчил давом эттирилади.

Талабаларга мазкур фан хусусиятлари доирасида қоидалар ва хулосаларни пухта ўзлаштиришлари, келгуси фаолиятида самарали фойдаланишлари ҳамда ижодий ёндашишларини таъминлаш фани ўрганиш олдидан турган асосий вазифалардан биридир.

Ушбу фан талабаларда зарур аниқ иқтисодий билимларни шакллантиришга қаратилган бўлиб, бу бозор муносабатлари ва иқтисодий ишларни маркази ҳозирги кунда бирламчи бўгин қорхона иқтисодиёти даражасига кўтарилган шароитларда жуда муҳим ҳисобланади.

Фаннинг мақсади ва вазифалари

Фани ўрганишдан асосий мақсад - ўқувчиларда бозор иқтисодиёти шароитида мамлакат саноат иқтисодиётининг назарий ва амалий масалалари тўғрисида талаб қилинадиган билимларни шакллантиришдир.

“Саноат иқтисодиёти” фанини ўрганишнинг асосий вазифаларига: саноат ишлаб чиқаришини бошқариш, ва уни изчил, барқарор ривожланишини таъминлаш учун зарур замонавий билимлар билан қуроллантириш; талабаларга давлатнинг иқтисодий сиёсатини жумладан саноат сиёсатини чуқур англатиш чуқур англатиш; саноат иқтисодиётини бошқа иқтисодий фанлар ютуқлари билан ўзаро ҳамкорликда ўргатиш; иқтисодий қонунлар, саноат соҳасида фундаментал қоидалар ва ходисаларнинг саноат соҳасида амал қилиш хусусиятларини ўргатиш ва бошқалар қиради.

Фан бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар

“Саноат қорхоналарида ишлаб чиқаришни ташкил этиш” фанини ўзлаштириш жараёнида бакалавр:

- бозор шароитларида қорхона иқтисодиёти;
- бозор инфратузилмаси;
- саноат тармоқлари иқтисодиёти;
- қорхона фаолиятининг қонунчилик асослари;
- қорхонада инвестицияларни лойиҳалаштириш тамойиллари;
- меҳнатни ташкил қилиш тизими;
- қорхона иқтисодиёти ташқи муҳити;

Фаннинг ўқув дастури Олий ва ўрта махсус, касб-хунар таълими йўналишлари бўйича Ўқув-услубий бирлашмалар фаолиятини Мувофиқлаштирувчи Кенгашнинг 2015 йил “7” 01 даги “4” - сонли баённомаси билан маъқулланган.

Фаннинг ўқув дастури Тошкент давлат иқтисодиёт университетида ишлаб чиқилди.

Тузувчи:

Карабаева Г. ТДИУ “Саноат иқтисодиёти” кафедраси катта ўқитувчиси.

Такризчилар:

Джалилов А. “SHABNAM SILVER” МЧЖ директори;
Сагидуллин Ф.Р. Г.В.Плеханов номидаги РИУ “Гуманитар ва математика фанлари” кафедраси катта ўқитувчиси;
Асқарова М. Тошкент давлат иқтисодиёт университети “Макроиктисодиёт” кафедраси мудир, и.ф.н., доцент.

Фаннинг ўқув дастури Тошкент давлат иқтисодиёт университети Кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2014 йил “28” август даги “1” - сонли баённома).

1910

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

Рўйхатга олинди: Олий ва ўрта махсус таълим
вазирлигининг 201⁵ йил
№ 60-5230100 "02" даги "32" -
сонли буйруғи билан
201⁵ йил 7.0 тасдиқланган



**САНОАТ ИҚТИСОДИЁТИ
ФАНИНИНГ**

ЎҚУВ ДАСТУРИ

- Билим соҳаси:** 200000 - Ижтимоий соҳа, иқтисод ва ҳуқук
- Таълим соҳаси:** 230000 - Иқтисод
- Таълим йўналиши:** 5230100- Иқтисодиёт (саноат)

Тошкент-201⁵